

МОДЕЛЬ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

Особистісно зорієнтована післядипломна освіта вчителів є спеціально спроектованим і організованим освітнім процесом, який забезпечує взаємодію всіх суб'єктів навчання в межах післядипломної освіти на основі урахування їх попереднього досвіду, особистісних якостей, специфіки навчального матеріалу в конкретному навчально-розвивальному середовищі. Центральною ланкою особистісно зорієнтованої післядипломної освіти є подальший розвиток особистості вчителя, як висококваліфікованого фахівця, професіонала. Тому, метою особистісно зорієнтованої післядипломної освіти вчителів, на нашу думку, є розвиток особистісних функцій вчителя, його компетентності, соціально-професійної спрямованості, професійно важливих якостей і психологічних властивостей.

Виходячи з цього, нами розроблено модель особистісно зорієнтованої післядипломної освіти вчителів математики різних освітніх установ.

При побудові моделі ми орієнтувалися на узагальнену думку багатьох вчених про те, що сучасний вчитель повинен прагнути самореалізації у професійній діяльності, підвищити рівень своєї професійно-педагогічної компетентності, розширити кругозір, стати справжнім носієм загальної, професійної та методичної культури.

У якості провідних методологічних підходів, на яких будувалося моделювання, були обрано андрагогічний, синергетичний, акмеологічний, компетентісний, культурологічний та особистісно-діяльнісний.

Модель особистісно зорієнтованої післядипломної освіти вчителів математики включає мотиваційно-цільовий, змістовний, особистісно-діяльнісний, рефлексивний, управлінський, процесуальний, контроль-коригувальний, оцінювально-результативний компоненти, між якими існує як прямий так і зворотний зв'язок. Всі складові моделі мають виразну особистісну спрямованість.

Умовою ефективного функціонування системи є реалізація її системоутворювальних функцій. Модель реалізує наступні функції: аналітичну, компенсаторну, прогностичну, гуманістичну, інформаційну, корегуючу, комунікативну, розвивальну.

Системоутворювальними зв'язками є поєднання процесів гуманізації і гуманітаризації, комунікацій та індивідуальної діяльності, взаємопроникнення інноваційних технологій і творчості особистості.

Першим компонентом системи визначено *мотиваційно-цільовий*, оскільки розвиток професіоналізму є, перш за все, внутрішньо особистісним процесом у результаті якого відбувається зміна свідомості, мотивів, позиції вчителя, вибудовуються певні цілі, осмислюється їх ієрархія.

Цілі, що формулюються з урахуванням мотивації вчителів, визначають *змістовний* компонент навчання в системі післядипломної освіти.

Зміст післядипломної освіти педагогів повинен будуватися за умови всебічного урахування освітніх тенденцій, перспектив розвитку сучасної школи, вимог суспільства до професійної підготовки вчителів, реальних освітніх потреб вчителів. Це означає зосередження самоосвіти вчителів, збагачення професійного та особистісного досвіду, опанування вчителями прогресивних інноваційних теорій, методик, технологій,

формування і розвиток потреб вчителів у постійному підвищенні власного професіоналізму.

Особистісно-діяльнісний компонент створює навчальне середовище, в якому здійснюється спільна діяльність, спілкування, розвиваються емоційно-психологічні і ділові стосунки, формуються ціннісні орієнтири. Особлива увага приділяється самостійній роботі слухачів, яка забезпечує розвиток їх творчих можливостей.

Рефлексивний компонент передбачає самоконтроль, взаємоконтроль, визначення критеріїв професійно-творчого саморозвитку особистості вчителя, рівня його інформаційної культури і володіння інформаційними технологіями.

Включення *управлінського* компонента розглядається у зв'язку з необхідністю рефлексії ланцюга: вчитель – мета – зміст – розвиток. З метою оптимальної організації системи післядипломної освіти необхідно збирати інформацію щодо початкового рівня слухачів і результатів впливу курсів післядипломної педагогічної освіти на динаміку розвитку особистості, розробляти діагностичні матеріали та аналізувати їх.

За допомогою *процесуального* компонента обираються ефективні педагогічні технології, засоби, методи і організаційні форми навчання вчителів на етапі післядипломної освіти.

Контрольно-коригувальний компонент передбачає створення системи моніторингу щодо відслідкування професійного зростання вчителя протягом міжкурсового періоду. Параметрами оцінювання рівня професійного розвитку вчителя можна визначити рівень його професійної компетентності, рівень володіння професією (здібність здійснювати педагогічну діагностику, володіння елементами сучасних педагогічних технологій, вміння спілкуватися та обмінюватися професійним досвідом с колегами, участь в інноваційній діяльності тощо), рівень його продуктивності, рівень розвитку професійно-особистісних якостей. Відповідно результатам моніторингу індивідуальна навчальна програма післядипломної освіти вчителя коректується та вдосконалюється.

Нам уявляється необхідним побудування критеріїв і показників професійно-особистісного розвитку вчителя. Зробити це уявляється можливим через поняття професійної компетентності, професійно-особистісних якостей, професійної спрямованості, результативності діяльності вчителя. Інакше кажучи, необхідно створити *прогностичну модель вчителя математики*, тобто визначити певну сукупність компетенцій і професійно-особистісних якостей, якими повинен володіти вчитель математики згідно ідеалу, і які ми вважаємо розвивати і удосконалювати у процесі післядипломної освіти. Зміст моделі і порівняння з її складовими отриманих результатів дозволить нам виділити критерії ефективності післядипломної освіти вчителя. Відносно вимог даної моделі ми аналізуватимемо наявний рівень професійного розвитку вчителя, визначатимемо стратегію навчального процесу, зміст освітньої програми, методи і форми навчання.

Провідними принципами побудови системи особистісно зорієнтованої післядипломної освіти вчителів математики є: принцип особистісного цілепокладання; принцип індивідуалізації у виборі освітньої траєкторії; принцип андрагогізації навчального процесу, принцип елективності і суб'єктності навчання, принцип неперервності, принцип оптимальності змісту навчання, принцип варіативності, принцип перспективності, принцип забезпечення професійної мобільності, принцип задоволення потреб особистості в професійному самовдосконаленні та саморозвитку, принцип забезпечення адекватної самооцінки, самоконтролю і самокорекції, принцип особистісно-професійного розвитку тощо.

Побудована модель потребує створення відповідної освітньої технології і належного науково-методичного забезпечення.